

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Reunanen, E. & Heikkilä, T. (2019) Opinnollistamisella restonomiksi. TAMKjournal, 20.11.2019.

URL: <http://tamkjournal.tamk.fi/opinnollistamisella-restonomiksi/>

Opinnollistamisella restonomiksi

Artikkelissa tarkastellaan opiskelijälähtöistä opinnollistamista ja siitä saatuja kokemuksia opettajan ja opiskelijan näkökulmista. Opintojen etenemistä tutkittiin selvittämällä opiskelijoiden opintopistekertymiä. Opinnollistaminen mahdollistaa ketterästi koulutuksen osaamistavoitteiden mukaisen osaamisen hankkimisen yhteistyössä työelämän kanssa.

Kirjoittajat: Eija Reunanen ja Tuija Heikkilä

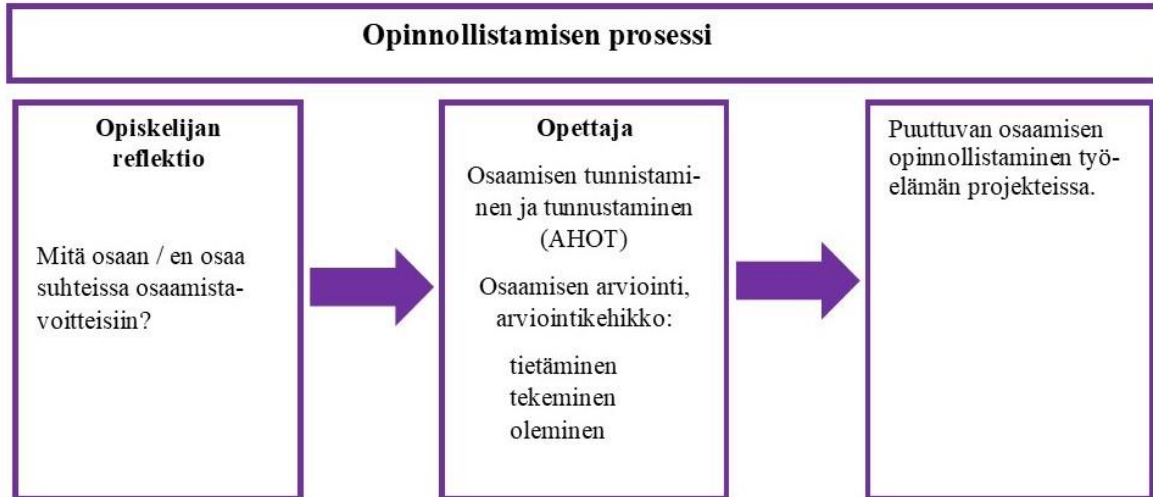
Miksi opintojen opinnollistaminen kannattaa?

Työelämäyhteistyö on ammatillisen korkeakoulutuksen vahvaa ydintä (Koski 2019). Opinnollistamisella tarkoitetaan opintojen aikaisessa työssäkäynnissä hankittua osaamista, sen tunnistamista, arviointia ja tunnustamista opintopisteinä (Duunista opintopisteiksi. n.d.). Opinnollistaminen voi olla opiskelija-, työpaikka- tai korkeakoululähtöistä (Kotila, Mäki, Vanhanen-Nuutinen, Moisio, Pettersson, & Aura 2016, 6). Ajatus opinnollistamisesta lähtee opiskelijasta itsestään. Hän voi ehdottaa opintojakson opinnollistamista. Tämä tarkoittaa sitä, että opintojakso suoritetaan ennalta laaditun suunnitelman mukaisesti, joko osittain tai kokonaan työpaikalla.

Restonomien koulutuksen ja elinkeinon yhteiskehittämishanke (ReKey) on mahdollistanut opinnollistamisprosessin kehittämisen. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa palveluliiketoimintaosaamista ja kilpailukykyä kansainvälisessä toimintaympäristössä (ReKey 2019). Hanketta on rahoittanut opetus- ja kulttuuriministeriö.

Opinnollistamisen käytänteitä päätettiin kehittää, koska opiskelijoiden osaaminen on usein käytännön tekemisen tasolla. Taustalla olevien teorioiden ja käsitejärjestelmien tunteminen sekä niiden soveltaminen käytäntöön on opintonsa aloittavilla opiskelijoilla yleensä puutteellista. Opinnollistamalla voidaan syventää teoreettista osaamista työelämässä tehtävillä projekteilla ja samalla voidaan kehittää myös työelämän käytänteitä.

Monella syksyllä 2018 opintonsa aloittaneella palveluliiketoiminnan opiskelijalla oli uranaikaista kokemusta esimies- ja asiantuntijatehtävissä työskentelystä. Lisäksi heillä oli opistoasteen teknikkotutkinto tai muu vastaavan tasoisen koulutus. Nämä lähtökohdat mahdollistivat aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamisen (AHOT) ja opinnollistamisen. Opiskelijat tarkastelivat osaamistaan suhteessa opintojaksojen osaamistavoitteisiin ja arviointikriteereihin (kuva 1). Käytännössä tämä tapahtui näytöillä, haastatteluilla, testeillä ja muilla tehtävillä. Puuttuvaa osaamistaan he täydensivät työelämään kytkeytyvillä projekteilla tai tehtävillä. Tämä mahdollisti sen, että opiskelijat pystyivät jo ensimmäisenä syksynä aloittamaan toisen ja kolmannen vuoden opintoja.

Kuva 1 Opinnollistaminen

Osaamisen arvioinnissa käytettiin arviointikehikkoa, jonka tasot ovat tietäminen, tekeminen ja oleminen. Tietämisessä arvioidaan opiskelijan perustietoja, teoreettisten mallien ja käsitejärjestelmien tuntemusta. Tekeminen on ammattialan toimintamallien ja käytänteiden eli käytännöllisen tiedon tuntemusta. Olemisessä arvioidaan opiskelijan käsitystä itsestään oppijana tai tulevana alan työntekijänä. Oppisen kannalta tärkeää on teoreettisen ja käytännöllisen tiedon välisten yhteyksien ymmärtäminen. (Kukkonen & Marttila 2017, 14 -15.)

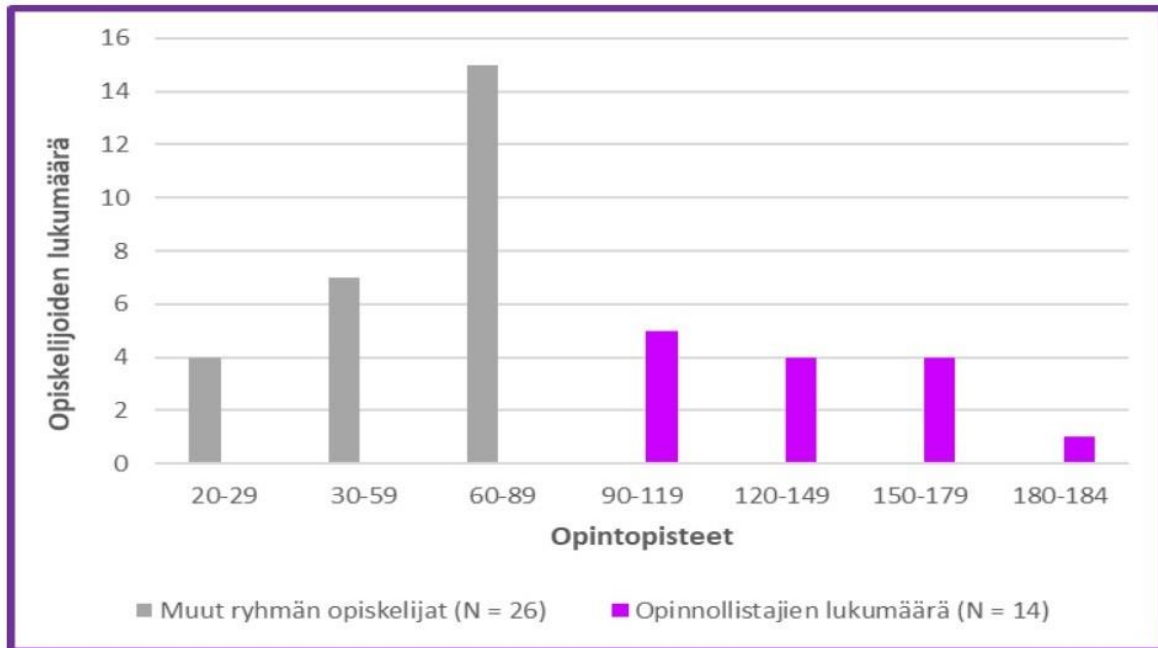
Opettajien kokemuksia opinnollistamisesta

Kokemuksemme mukaan olemassa olevaa osaamista arvioitaessa korostuu usein arviointikehikon tasojen ymmärtäminen, koska teoreettista osaamista on selkeä mitata. Opiskelijoiden käytännöllisen tiedon tuntemus on hyvällä tasolla työkokemuksesta johtuen. Opettajan näkökulmasta on kuitenkin vaikea suunnitella käytännön osaamista mittaavia tehtäviä tai näyttötilanteita. Usein tätäkin osaamista mitataan opiskelijan kirjallisen tai suullisen raportoinnin perusteella. Näissä tilanteissa ei kaikki osaaminen, kuten esimerkiksi vuorovaikutus-, organisointi-, johtamistaidot ja tilannetaju tai muut abstraktit ammatissa tarvittavat taidot, tule esille. Näyttötilanteita pitäisi arvioida autenttisissa tilanteissa työpaikoilla. Tähän ei kuitenkaan ole riittävästi resursseja.

Opinnollistaminen mahdollistaa tietojen ja käsitejärjestelmien yhdistämisen käytännön tekemiseen työelämäprojekteissa. Näissä projekteissa on helppo tunnistaa arviointikehikon eri tasot. Jokaisella opiskelijalla on omat henkilökohtaiset projektinsa. Tämä lisää opettajan työmäärää, koska jokainen projekti hyväksytään erikseen etukäteen ja arvioidaan lopuksi yksilöllisesti puuttuvan osaamisen mukaisesti.

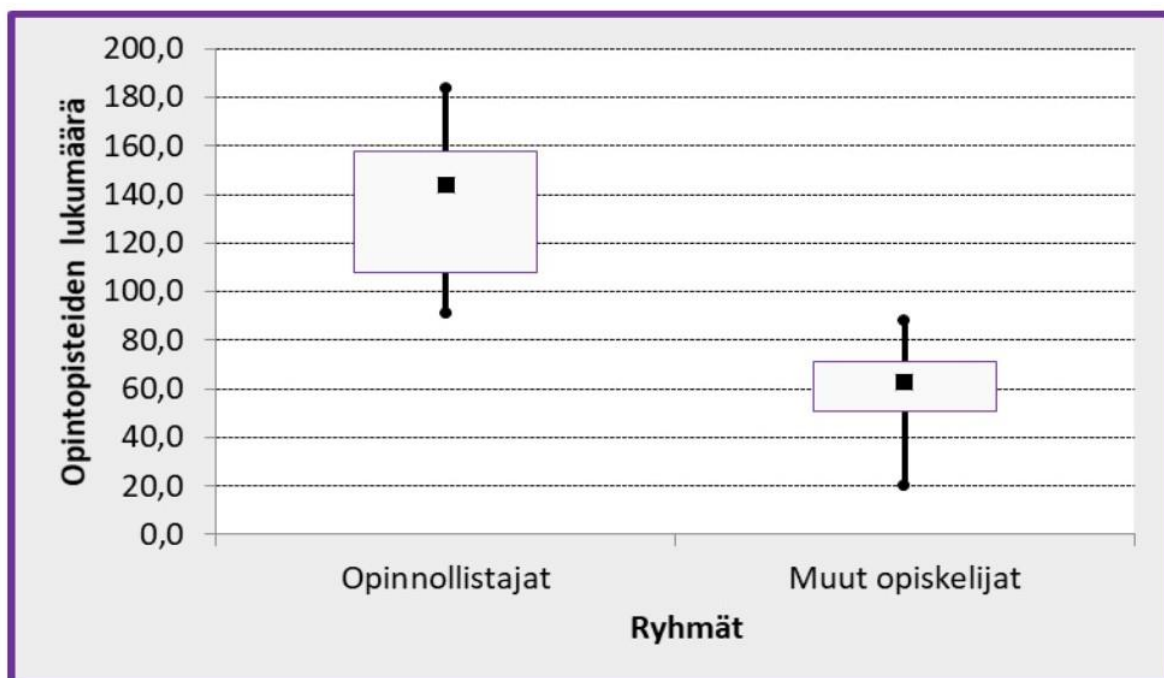
Opintopisteitä kertyy nopeasti

Ensimmäisen vuoden aikana opiskelijoiden suorittamien opintopisteiden määrät on esitetty kuvassa kaksi. Tarkasteluun on otettu mukaan syyskuussa 2018 opintonsa monimuotototeutuksessa aloittaneet opiskelijat. Heidät on jaettu ryhmiin opinnollistajat ja muut opiskelijat. Ryhmä 'muut opiskelijat' etenivät opinnoissaan normaalisti opetussuunnitelman mukaisesti suorittaen noin 60 opintopistettä vuodessa. Tällöin opinnot kestävät 3,5 vuotta (Palveluliiketoiminnan opetussuunnitelma 2018).

Kuva 2 Ensimmäisen vuoden aikana suoritettut opintopisteet

Opinnollistajat olivat suorittaneet ensimmäisen lukuvuoden aikana keskimäärin 137 opintopistettä vaihteluvälin ollessa 90 – 184 opintopistettä. Muut-ryhmän opiskelijat olivat suorittaneet samana aikana keskimäärin 58 opintopistettä vaihteluvälin ollessa 20 – 89 opintopistettä (kuvat 2 ja 3). Kuvassa kolme on esitetty lisäksi suoritettujen opintopisteiden minimi, maksimi, ylä- ja alakvartiilit sekä mediaanit ryhmittäin. Opinnollistaminen on tulosten perusteella mahdollistanut opintojen etenemisen normaalia nopeammassa aikataulussa.

Kuva 3 Suoritettujen opintopistemäärien tunnusluvut

Opinnollistaminen lisää opiskelumotivaatiota

Opiskelijoiden kokemuksia opinnollistamisesta kerättiin haastattelemalla. Avoimeen haastatteluun valittiin satunnaisesti kolme opiskelijaa. Opiskelijoiden kokemukset opinnollistamisesta olivat hyvin samanlaisia. Haastattelujen perusteella opiskelijat pitivät nopeutettua opintopolkuaan kohdallaan erittäin hyvänä ratkaisuna. ”Osaamisen hyväksyminen oli hieno juttu. Minulla on henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja voin osan opinnoista valita melko vapaasti oman mielenkiintoni ja osaamistarpeideni mukaisesti. Opinnollistaminen mahdollisti sen, että sain opiskella opintojaksosta vain sen osan, mitä en vielä osannut.”

Haastattelussa nousi esiin, kuinka tärkeää opiskelijoiden on ymmärtää käytännön toiminnan taustalla olevaa teoriaa ja tutkimuksellista näkökulmaa. ”Olen oppinut paljon. Opinnot ja työni linkittyvät hyvin toisiinsa. Opiskelen juuri niitä asioita, joita tarvitsen työssäni. Tämä on win-win -tilanne. Olen jo nyt voinut hyödyntää oppimaani työssäni ottamalla käyttöön uusia menetelmiä ja työtapoja”. Opiskelijoiden mielestä oli helppoa suhteuttaa oma osaaminen opintojaksojen osaamistavoitteisiin. Sen sijaan oman osaamisen esille tuominen erilaisissa näyttötilanteissa koettiin vaikeaksi. Osaamista ei osattu perustella riittävästi. Se jäi usein toteavaksi luetteloinniksi, koska työelämässä opittuja asioita pidettiin itsestään selvinä. Opiskelija oli voinut toimia hyvinkin vaativissa työtehtävissä, josta hankittu osaaminen saatettiin kuitata yhdellä lauseella.

Oppia voi kaikkialla

Oppimista tapahtuu kaikkialla ei vain koulussa, esimerkiksi Harri Kukkonen (2019) puhuu oppimisen kaikkiallisuudesta. Oppiminen on elinikäinen ja elämänlaajuinen matka. Osaamista voidaan hankkia niin koulutuksessa kuin työpaikoillakin ja se voidaan tunnustaa osaksi tutkintoa. (Kukkonen 2019.)

Opintojen opinnollistaminen vaatii opettajalta tarkkaa suunnittelua ja opiskelijalta opintojakson osaamistavoitteiden tuntemusta. Oman osaamisen tunnustaminen suhteessa opintojakson osaamistavoitteisiin oli opiskelijoiden mielestä helppoa. Opinnollistajat suorittivat ensimmäisen vuoden aikana parhaimmillaan kahden vuoden opinnot. Näin heidän opiskeluaikansa tulee lyhenemään vähintään yhdellä vuodella.

Opinnollistaminen on lisännyt opiskelijoiden motivaatiota opiskeluun, koska jo opittuja asioita ei tarvitse opiskella uudelleen ja aikaisemmin hankittu osaaminen voidaan hyväksyä osaksi tutkintoa. Ammattikorkeakouluopinnoissa opittua teoreettista tietoa voidaan heti hyödyntää työelämässä opiskelijoiden omilla työpaikoilla. Tämä mahdollista myös toimialan kehittämisen ja kehittymisen.

TAMKin palveluliiketoiminnan koulutuksessa on tässä artikkelissa tarkastellun opiskelijalähtöisen opinnollistamisen lisäksi myös työelämälähtöistä opinnollistamista, jossa yritys hankkii työntekijöilleen korkeakoulutasoisen tutkinnon.

Lähteet

Duunista opintopisteiksi. n.d. Opas työn opinnollistamisesta. Osataan-hankkeen julkaisu. Luettu 2.4.2019. <https://docplayer.fi/38061-Duunista-opintopisteiksi.html>

Koski, J. 2019. Esipuhe. Teoksessa Mantere, P (toim.). Tekemisen meininki näkökulmia restonomikoulutuksen työelämäyhteistyöhön. Laurea julkaisut, Laurea university of Applied Sciences.

Kotila H., Mäki K., Vanhanen-Nuutinen L., Moisio A., Pettersson A., Aura P. (eds.). 2016. Opi työssä: uusia toimintamalleja opintojen aikaisen työn opinnollistamiseen. Haaga-Helian julkaisut 6/2016, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu.

Kukkonen, H. 2019. Ammattikorkeakoulu (työ) elämään valmentajana. Teoksessa Koskiranta, T. & Mäkelä, J. (toim.) Proakatemia. Laatupoikkeamasta esikuvaksi. TAMK Proakatemia -julkaisu.

Kukkonen, H. & Marttila, L. 2017. Kuviteltua todellisuutta – ammattikorkeakoulu oppimisen ja opiskelun ympäristönä. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A. Tutkimuksia 19.

Palveluliiketoiminnan opetussuunnitelma 2018. Tampereen ammattikorkeakoulu. Luettu 17.9.2019. <http://opinto-opas-ops.tamk.fi/index.php/fi/167/fi/49589/14RESTO/year/2018>.

ReKey -hanke. 2019. ReKey – Restonomien koulutuksen ja elinkeinon yhteiskehittäminen 2019. Luettu 5.10.2019. <https://wiki.eduuni.fi/pages/viewpage.action?pageId=44570059>

Kirjoittajat

***Eija Reunanen**, palveluliiketoiminnan lehtori ja opinto-ohjaaja, Liiketalous ja palvelut, TAMK, eija.reunanen@tuni.fi*

***Tuija Heikkilä**, palveluliiketoiminnan lehtori, Liiketalous ja palvelut, TAMK, tuija.heikkila@tuni.fi*